YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

16 päivänä marraskuuta 2000 *

Asiassa C-291/98 P,

Sarrió SA, kotipaikka Barcelona (Espanja), edustajinaan asianajaja A. Mazzoni, Milano, asianajaja M. Siragusa, Rooma, ja asianajaja F. Maria Moretti, Venetsia, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Elvinger, Hoss & Prussen, 2 place Winston Churchill,

valittajana,

jossa valittaja vaatii muutoksenhaussaan yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (laajennettu kolmas jaosto) asiassa T-334/94, Sarrió vastaan komissio, 14.5.1998 antaman tuomion (Kok. 1998, s. II-1439),

vastapuolena:

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies R. Lyal, avustajanaan asianajaja A. Dal Ferro, Vicenza, prosessiosoite Luxem-

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

burgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. La Pergola sekä tuomarit M. Wathelet (esittelevä tuomari), D. A. O. Edward, P. Jann ja L. Sevón,

julkisasiamies: J. Mischo,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.5.2000 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Sarrió SA on yhteisöjen tuomioistuimeen 28.7.1998 toimittamallaan valituskirjelmällä hakenut muutosta EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-334/94, Sarrió vastaan komissio, 14.5.1998 antamaan tuomioon (Kok. 1998, s. II-1439; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on osittain kumonnut EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta (IV/C/33.833 — Kartonki) 13 päivänä heinäkuuta 1994 tehdyn komission päätöksen 94/601/EY (EYVL L 243, s. 1; jäljempänä päätös) ja hylännyt kanteen muilta osin.

Tosiseikat

2 Komissio määräsi päätöksessään 19:lle yhteisössä kartonkia tuottavalle ja toimittavalle yritykselle sakkoja EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan (josta on tullut EY 81 artiklan 1 kohta) rikkomisesta.

3 Valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee, että päätös oli tehty sen johdosta, että British Printing Industries Federation, joka on suurinta osaa Yhdistyneen kuningaskunnan kartonkipakkausteollisuudesta edustava etujärjestö, ja Fédération française du cartonnage olivat vuonna 1990 tehneet epävirallisia kanteluja komissiolle, ja niiden tarkastusten johdosta, joita komission virkamiehet, jotka toimivat 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus;

EYVL 1962, 13, s. 204) 14 artiklan 3 kohdan nojalla, olivat huhtikuussa 1991 tehneet ennalta ilmoittamatta useiden kartonkialan yritysten ja järjestöjen tiloissa.

4 Näiden tarkastusten yhteydessä sekä tietoja ja asiakirjoja koskevien pyyntöjen johdosta saadun aineiston perusteella komissio päätyi siihen, että kyseiset yritykset olivat osallistuneet perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomiseen (useimmissa tapauksissa) vuoden 1986 puolivälistä ainakin vuoden 1991 huhtikuuhun.Tämän vuoksi komissio päätti panna vireille edellä mainitun määräyksen soveltamista koskevan menettelyn ja lähetti 21.12.1992 päivätyllä kirjeellä väitetiedoksiannon kullekin näistä yrityksistä, jotka kaikki vastasivat siihen kirjallisesti. Yhdeksän yritystä pyysi tulla kuulluksi suullisesti.

5 Menettelyn lopuksi komissio antoi päätöksen, jossa määrätään seuraavaa:

"1 artikla

Buchmann GmbH, Cascades SA, Enso-Gutzeit Oy, Europa Carton AG, Finnboard — the Finnish Board Mills Association, Fiskeby Board AB, Gruber & Weber GmbH & Co KG, Kartonfabriek de Eendracht NV (joka käyttää toiminimeä BPB de Eendracht NV), NV Koninklijke KNP BT NV (aikaisemmin Koninklijke Nederlandse Papierfabrieken NV), Laakmann Karton GmbH & Co KG, Mo Och Domsjö AB (MoDo), Mayr-Melnhof Gesellschaft mbH, Papeteries de Lancey SA, Rena Kartonfabrik AS, Sarrió SpA, SCA Holding Ltd (aikaisemmin Reed Paper & Board (UK) Ltd), Stora Kopparbergs Bergslags AB, Enso

Española SA (aikaisemmin Tampella Española SA) ja Moritz J. Weig GmbH & Co KG ovat rikkoneet EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa siten, että

— Buchmann ja Rena ovat noin vuoden 1988 maaliskuusta ainakin vuoden 1990 loppuun,

— Enso Española on ainakin vuoden 1988 maaliskuusta ainakin vuoden 1991 huhtikuun loppuun,

— Gruber & Weber on ainakin vuodesta 1988 vuoden 1990 loppuun ja

— muut ovat vuoden 1986 puolivälistä ainakin vuoden 1991 huhtikuuhun

osallistuneet sopimukseen ja yhdenmukaistettuun menettelytapaan, jotka ovat peräisin vuoden 1986 puolivälistä ja joiden mukaisesti Euroopan yhteisön kartongintoimittajat

— tapasivat säännöllisesti salaisissa ja vakiintuneeksi tavaksi muodostuneissa kokouksissa neuvotellakseen ja päättääkseen alan yhteisestä kilpailunrajoittamissuunnitelmasta,

— sopivat säännöllisistä hinnankorotuksista kunkin tuotelaadun osalta kunakin kansallisena valuuttana,

— suunnittelivat ja toteuttivat useita samanaikaisia ja yhdenmukaisia hinnankorotuksia kaikkialla Euroopan yhteisössä,

— saavuttivat yhteisymmärryksen tärkeimpien tuottajien markkinaosuuksien pysyttämisestä vakiotasoilla, mutta siten, että niitä saatettiin joskus muuttaa,

— toteuttivat — alkuvuodesta 1990 lähtien aina vain useammin — yhdenmukaistettuja toimenpiteitä toimitusten valvomiseksi yhteisön markkinoilla varmistaakseen edellä mainittujen yhdenmukaistettujen hinnankorotusten toteuttamisen,

— edellä mainittuja toimenpiteitä tukeakseen vaihtoivat kaupallisia tietoja toimituksista, hinnoista, tuotantoseisokeista, tilauskannoista ja koneiden käyttöasteista.

2 artikla

Edellä 1 artiklassa mainittujen yritysten on välittömästi lopetettava edellä mainitut kilpailusääntöjen rikkomiset, elleivät ne ole sitä jo tehneet. Niiden on kartonkialan toiminnassaan vastedes oltava tekemättä sopimuksia ja noudattamatta yhdenmukaistettuja menettelytapoja, joilla voi olla sama tai samanlainen tarkoitus tai vaikutus, mukaan luettuna kaikki sellainen kaupallisten tietojen vaihto

a) jonka avulla siihen osallistuvat voivat suoraan tai epäsuorasti saada tietoja muiden tuottajien tuotannosta, myynnistä, tilauskannoista, koneiden käyttöasteista, myyntihinnoista, kustannuksista tai markkinointisuunnitelmista,

b) jonka avulla edistetään, helpotetaan tai rohkaistaan alan yhteistä reagointia hintojen osalta tai tuotannon valvontaa, vaikkei mitään yrityskohtaisia tietoja ilmaistaisikaan,

tai

c) joka mahdollistaa sen, että asianomaiset yritykset voivat seurata minkä tahansa hintaa tai markkinaosuuksien jakoa yhteisössä koskevan nimenomaisen tai hiljaisen sopimuksen täytäntöönpanoa tai noudattamista.

Kaikkia sellaisia yleisten tietojen vaihtoa koskevia järjestelmiä, joihin ne ovat liittyneet, kuten Fides-järjestelmää tai sen seuraajaa, on hallinnoitava siten, että sen ulkopuolelle on jätettävä paitsi sellaiset tiedot, joista voidaan saada selville yksittäisten tuottajien toiminta, myös kaikki uusien tilausten ja tilauskantojen tilaa sekä tuotantokapasiteetin suunniteltua käyttöastetta koskevat tiedot (näissä tapauksissa silloinkin, kun tiedot yhdistetään) tai kunkin koneen tuotantokapasiteettia koskevat tiedot.

Tämäntyyppisissä tietojenvaihtojärjestelmissä saa kerätä ja levittää ainoastaan sellaisia tuotantoa ja myyntiä koskevia yhdistettyjä tilastotietoja, joita ei voida käyttää edistämään tai helpottamaan yhteistä toimintaa alalla.

Yritysten on pidättäydyttävä myös kaikesta sellaisesta tietojen vaihdosta, jolla on merkitystä kilpailulle ja jota ei ole erikseen sallittu, sekä kaikista kokouksista tai muusta yhteydenpidosta vaihdettujen tietojen merkityksen tai sen tutkimiseksi, miten ala tai yksittäinen tuottaja mahdollisesti tai todennäköisesti reagoi näihin tietoihin.

Tarvittavien muutosten tekemiseksi mahdollisesti olemassa oleviin tietojenvaihtojärjestelmiin annetaan kolmen kuukauden määräaika, joka alkaa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta.

3 artikla

Seuraaville yrityksille määrätään 1 artiklassa todetuista rikkomisista sakkoa seuraavasti:

— —

xv) Sarrió SpA:lle sakkoa 15 500 000 ecua;

— — ."

6 Valituksenalaisesta tuomiosta käy lisäksi ilmi tosiseikoista seuraavaa:

"13 Päätöksen mukaan rikkominen tapahtui Product Group Paperboard -nimisessä organisaatiossa (jäljempänä PG Paperboard), joka muodostui useista työryhmistä ja jaostoista.

14 Tämän organisaation yhteyteen perustettiin vuoden 1986 puolivälissä Presidents' Working Group (jäljempänä PWG), joka muodostui yhteisön tärkeimpien kartongintuottajien (joita oli noin kahdeksan) johtavassa asemassa olevista edustajista.

15 PWG:n tehtävänä oli erityisesti keskustella markkinoista, markkinaosuuksista, hinnoista ja kapasiteeteista ja harjoittaa näiden osalta yhteistoimintaa. Se teki erityisesti yleisluonteisia päätöksiä siitä, milloin ja minkä suuruisina tuottajien oli toteutettava hinnankorotukset.

16 PWG raportoi President Conferencelle (jäljempänä PC), johon osallistuivat (melko säännöllisesti) melkein kaikkien kyseessä olevien yritysten toimitusjohtajat. Nyt kyseessä olevana aikana PC kokoontui kahdesti vuodessa.

17 Vuoden 1987 lopulla perustettiin Joint Marketing Committee (jäljempänä JMC). Sen pääasiallisena tarkoituksena oli yhtäältä päättää, voitiinko hintoja korottaa, ja jos voitiin, niin miten, ja toisaalta määritellä yksityiskohtaisesti, miten PWG:n maittain ja suurimpien asiakkaiden osalta päättämät hinta-aloitteet toteutetaan, minkä tarkoituksena oli saada aikaan yhdenmukainen hintajärjestelmä Euroopassa.

18 Economic Committee (jäljempänä talousjaosto) keskusteli muun muassa hintavaihteluista kansallisilla markkinoilla ja yritysten tilauskannoista ja raportoi päätelmistään JMC:lle tai vuoden 1987 loppuun saakka JMC:n edeltäjälle Marketing Committeelle. Talousjaoston jäseninä oli useimpien kyseessä olevien yritysten markkinointi- ja/tai myyntijohtajia, ja se kokoontui useita kertoja vuodessa.

19 Lisäksi päätöksestä ilmenee komission katsoneen, että PG Paperboardin toimintaa tuki se tietojen vaihto, jota harjoitettiin omaisuudenhoitoyhtiö Fidesin välityksellä, jonka kotipaikka on Zürich (Sveitsi). Päätöksen mukaan useimmat PG Paperboardin jäsenet toimittivat Fidesille kausiraportteja tilauksista, tuotannosta, myynnistä ja kapasiteetin käytöstä. Näitä raportteja käsiteltiin Fides-järjestelmässä, ja yhdistetyt tiedot lähetettiin järjestelmään osallistuville.

20 Kantaja Sarrió SA (jäljempänä Sarrió) syntyi suurimman italialaisen tuottajan Saffan kartonkiryhmän ja espanjalaisen tuottajan Sarrión vuonna 1990 tapahtuneessa fuusiossa (päätöksen 11 perustelukappale). Vuonna 1991 Sarrió hankki omistukseensa myös espanjalaisen tuottajan Prat Cartonin (sama perustelukappale).

21 Sarrión on katsottu olevan vastuussa Prat Cartonin osallistumisesta kyseiseen kartelliin koko osallistumisajalta (päätöksen 154 perustelukappale).

22 Sarrió valmistaa pääasiallisesti GD-kartonkia mutta tuottaa myös GC-kartonkia."

7 Niistä muista 18 yrityksestä, joihin päätös kohdistuu, 16 yritystä sekä ne neljä suomalaisyritystä, jotka kuuluivat Finnboard-nimiseen yhdistykseen ja jotka tämän vuoksi oli velvoitettu maksamaan Finnboardille määrätty sakko yhteisvastuullisesti tämän kanssa, nostivat kanteen päätöksestä (asiat T-295/94, T-301/94, T-304/94, T-308/94—T-311/94, T-317/94, T-319/94, T-327/94, T-337/94, T-338/94, T-347/94, T-348/94, T-352/94, T-354/94 sekä yhdistetyt asiat T-339/94—T-342/94).

Valituksenalainen tuomio

8 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostamassaan kanteessa valittaja vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan päätöksen ja toissijaisesti päätöksen 2 artiklan sekä poistamaan valittajalle määrätyn sakon tai ainakin alentamaan sitä.

Päätöksen kumoamista koskeva vaatimus

9 Päätöksen kumoamista koskevan vaatimuksensa tueksi valittaja vetosi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa yhdeksään kanneperusteeseen, joista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kaikki muut paitsi viimeisen, jonka mukaan Prat Carton ei ollut osallistunut kilpailusääntöjen rikkomiseen.

10 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut tältä osin seuraavaa:

> "250 — — on katsottava komission näyttäneen toteen, että Prat Carton on kesäkuun 1990 ja helmikuun 1991 välisenä aikana osallistunut salaiseen hintayhteistyöhön ja seisokkeja koskeneeseen salaiseen yhteistyöhön. Prat Cartonin osallistumista markkinaosuuksia koskeneeseen salaiseen yhteistyöhön tänä samana aikana ei kuitenkaan ole riittävällä tavalla näytetty toteen. Tätä edeltävältä ajalta eli vuoden 1986 puolivälin ja vuoden 1990 kesäkuun väliseltä ajalta komissio ei ole myöskään näyttänyt toteen, että Prat Carton olisi osallistunut niihin osatekijöihin, joista rikkominen muodostuu."

11 Kun otetaan huomioon valituksessa esitetyt valitusperusteet, valituksenalaisesta tuomiosta on päätöksen kumoamisvaatimuksen osalta syytä esittää vain ne perustelut, jotka liittyvät kanneperusteeseen, joka koski sitä, ettei myyntihintoja koskenutta yhteistoimintaa ollut, ja perusteluvelvollisuuden rikkomista, kanne-

perusteeseen, joka koski sitä, ettei valittaja ollut osallistunut markkinaosuuksien jäädyttämiseen ja tarjonnan valvontaan tähdänneeseen kartelliin, ja kanneperusteeseen, jonka mukaan komissio oli arvioinut Fidesin tietojenvaihtojärjestelmää virheellisesti.

Kanneperuste, joka koski sitä, ettei myyntihintoja koskenutta yhteistoimintaa ollut harjoitettu, ja perusteluvelvollisuuden rikkomista

12 Valittaja on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kiistänyt, että sen osallistuminen ilmoitettuja hintoja koskeneeseen yhteistoimintaan olisi koskenut myyntihintoja. Valittaja on myös väittänyt, että komissio oli rikkonut perusteluvelvollisuutta ja loukannut puolustautumisoikeuksia, koska se ei ollut selvästi yksilöinyt, oliko se hintoja koskeva yhteistoiminta, josta Sarrión katsottiin olevan vastuussa, ilmoitettuja hintoja koskevaa yhteistoimintaa, jonka Sarrió on myöntänyt, vai myös myyntihintoihin ulottuvaa yhteistoimintaa.

13 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut tältä osin seuraavaa:

"50 Ennen kuin vastataan kantajan väitteeseen, jonka mukaan yhteistoiminta ei koskenut myyntihintoja, on arvioitava, onko komissio päätöksessään todella katsonut yhteistoiminnan koskeneen näitä hintoja.

51 Tältä osin on ensinnäkin todettava, että päätöksen 1 artiklassa ei mitenkään täsmennetä, mitä hintaa yhdenmukaistetut korotukset koskivat.

52 Toiseksi on todettava, ettei päätöksestä ilmene komission katsoneen, että tuottajat olisivat vahvistaneet tai edes aikoneet vahvistaa yhdenmukaiset myyntihinnat. Etenkin 101 ja 102 perustelukappale, jotka koskevat '[y]hdenmukaistettujen hinta-aloitteiden vaikutus[ta] hintatasoon', osoittavat komission katsoneen, että hinta-aloitteet koskivat listahintoja ja että niillä oli tarkoitus saada aikaan myyntihintojen korotus. Tässä kohdassa nimittäin todetaan seuraavaa: 'Vaikka kaikilla tuottajilla oli vakaa aikomus toteuttaa korotus täysimääräisenä, asiakkaiden mahdollisuus vaihtaa edullisempaan laatuun tai tuotteeseen saattoi saada jotkut tuottajat tekemään perinteisille asiakkailleen myönnytyksiä korotusten voimaantulopäivän osalta tai myöntämään näille lisäetuina paljoushyvityksiä tai -alennuksia saadakseen asiakkaat hyväksymään perushinnan korotuksen täysimääräisenä. Hinnankorotusten täysi vaikutus ei siis mitenkään voinut ilmetä heti' (101 perustelukappaleen kuudes kohta).

53 Näin ollen päätöksestä ilmenee komission katsoneen, että tuottajien salaisella hintayhteistyöllä pyrittiin siihen, että ilmoitettujen hintojen yhdenmukaistetut korotukset johtaisivat myyntihintojen korottamiseen. Päätöksen 101 perustelukappaleen ensimmäisessä kohdassa todetaan tältä osin, että 'tuottajat eivät tyytyneet ilmoittamaan sovituista hinnankorotuksista, vaan ne ryhtyivät muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta myös konkreettisiin toimenpiteisiin varmistaakseen, että korotukset todella toteutettiin asiakaskunnassa'. Tämän asian tilanne poikkeaa siis siitä tilanteesta, jota yhteisöjen tuomioistuin tarkasteli edellä mainitussa asiassa Ahlström Osakeyhtiö ym. vastaan komissio antamassaan tuomiossa, koska — toisin kuin tämän viimeksi mainitun tuomion antamiseen johtaneessa päätöksessä — komissio ei nyt kanteen kohteena olevassa päätöksessä väitä yritysten sopineen suoraan myyntihinnoista.

54 Komission esittämät asiakirjat tukevat päätöksen tällaista analyysiä.

— —

57 Kantaja on lisäksi suullisessa käsittelyssä myöntänyt, että ilmoitettuja hintoja käytettiin lähtökohtana neuvoteltaessa myyntihinnoista asiakkaiden kanssa, mikä vahvistaa sen, että lopullisena tavoitteena oli myyntihintojen korottaminen. Tältä osin riittää, kun todetaan, että sillä, että tuottajat olivat keskenään sopineet vahvistavansa yhdenmukaiset listahinnat, ei olisi ollut mitään merkitystä, jos näillä hinnoilla ei käytännössä pitänyt olla mitään vaikutusta myyntihintoihin.

58 Kantajan väitteestä, jonka mukaan epäselvyys yhteistoiminnan kohteesta merkitsee sellaisenaan perusteluvelvollisuuden rikkomista, on todettava, että päätöksen 1 artiklassa ei millään tavalla täsmennetä, mitä hintaa salainen yhteistyö koski.

59 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällaisessa tilanteessa päätöksen päätösosa on ymmärrettävä päätöksen perustelujen valossa (ks. esim. yhdistetyt asiat 40/73—48/73, 50/73, 54/73, 55/73, 56/73, 111/73, 113/73 ja 114/73, Suiker Unie ym. v. komissio, tuomio 16.12.1975, Kok. 1975, s. 1663, 122-124 kohta).

60 Edellä olevasta ilmenee, että tässä asiassa komissio on päätöksen perustelukappaleissa riittävästi selvittänyt, että yhteistoiminta koski listahintoja ja että sillä pyrittiin myyntihintojen korottamiseen.

61 Kanneperuste on näin ollen hylättävä perusteettomana."

Kanneperuste, joka koski sitä, ettei valittaja ollut osallistunut markkinaosuuksien jäädyttämiseen ja tarjonnan valvontaan tähdänneeseen kartelliin

14 Valittaja on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa väittänyt, ettei komissiolla ollut todisteita markkinaosuuksien jäädyttämiseen tai tarjonnan valvontaan tähdänneestä yhteistoiminnasta ja ettei se ainakaan ollut näyttänyt toteen valittajan osallistumista tällaiseen yhteistoimintaan.

15 Valittaja on lisäksi todennut, ettei yritysten tosiasiallinen toiminta vastannut komission väitteitä.

16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut markkinaosuuksien jäädyttämiseen ja tarjonnan valvontaan tähdänneen yhteistoiminnan olemassaolosta seuraavaa:

"106 Edellä olevan perusteella on katsottava, että komissio on oikeudellisesti riittävällä tavalla näyttänyt toteen, että PWG:n kokouksiin osallistuneiden välillä on ollut markkinaosuuksia koskenutta salaista yhteistyötä ja että näiden samojen yritysten välillä on ollut seisokkeja koskenutta salaista yhteistyötä. Koska Sarrión osallistumista PWG:n kokouksiin ei ole kiistetty ja koska tämä yritys on nimenomaisesti mainittu tärkeimmissä langettavissa todisteissa (Storan ilmoitukset ja väitetiedoksiannon liite 73), komissio on aiheellisesti katsonut kantajan olevan vastuussa osallistumisesta näihin kahteen salaisen yhteistyön muotoon."

17 Valittajan tosiasiallisen toiminnan osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut seuraavaa:

"115 Kanneperusteen toista ja kolmatta osaa, joiden mukaan yritysten tosiasiallinen toiminta ei vastaa komission väitteitä salaisen yhteistyön kahden kiistetyn muodon olemassaolosta, ei myöskään voida hyväksyä.

116 Ensinnäkään sitä, että PWG:n jäsenet ovat olleet salaisessa yhteistyössä 'hinta ennen määrää -politiikan' kahden osatekijän osalta, ei pidä sekoittaa salaisessa yhteistyössä sovitun toteuttamiseen. Komission esittämillä todisteilla on nimittäin sellainen todistusarvo, että tiedot kantajan tosiasiallisesta toiminnasta markkinoilla eivät heikennä niiden komission päätelmien luotettavuutta, jotka koskevat nimenomaan sitä, että näiden riidanalaisen politiikan kahden osatekijän osalta on harjoitettu salaista yhteistyötä. Kantajan väitteillä voisi osoittaa enintään, ettei sen toiminta noudattanut sitä, mitä PWG:ssä kokoontuneiden yritysten kesken oli sovittu.

117 Toiseksi on todettava, että kantajan esittämät tiedot eivät osoita komission päätelmiä vääriksi. On korostettava, että komissio myöntää nimenomaisesti, että markkinaosuuksia koskeneeseen salaiseen yhteistyöhön ei liittynyt 'mitään virallista seuraamus- tai kompensaatiomekanismia, jolla olisi vahvistettu markkinaosuuksia koskevaa sopimusta', ja että tiettyjen suurten tuottajien markkinaosuudet kasvoivat jonkin verran vuosi vuodelta (ks. erityisesti päätöksen 59 ja 60 perustelukappale). Lisäksi komissio myöntää, että koska kartonkiteollisuus oli toiminut täydellä kapasiteetilla vuoden 1990 alkuun saakka, seisokkeja ei tuohon mennessä ollut tarvittu käytännöllisesti katsoen lainkaan (päätöksen 70 perustelukappale).

118 Kolmanneksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan se, että yritys ei mukaudu siihen, mitä kokouksissa, joilla on selvästi kilpailunvastainen tarkoitus, on sovittu, ei estä sitä, etteikö yritys olisi täysin vastuussa osallistumisestaan kartelliin, jos se ei ole julkisesti sanoutunut irti siitä, mitä kokouksissa on sovittu (ks. esim. asia T-141/89, Tréfileurope v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-791, 85 kohta). Vaikka kantajan markkinakäyttäytyminen ei olisikaan ollut sovitun mukaista, se ei siis mitenkään vaikuta sen vastuuseen perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomisesta."

Kanneperuste, jonka mukaan komissio oli arvioinut Fidesin tietojenvaihtojärjestelmää virheellisesti

18 Valittaja on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa väittänyt, ettei Fidesin tietojenvaihtojärjestelmä voinut edistää salaista toimintaa, joten se ei siis ollut yhteensoveltumaton perustamissopimuksen 85 artiklan kanssa.

19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt tämän kanneperusteen tutkimatta seuraavista syistä:

"155 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan asian käsittelyn kuluessa ei saa vedota uuteen perusteeseen, ellei se perustu kirjallisen käsittelyn aikana esille tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin.

156 Kantaja on vasta omassa vastauksessaan vedonnut kanneperusteeseen, jonka mukaan komissio on arvioinut Fidesin tietojenvaihtojärjestelmää virheellisesti, eikä tämä kanneperuste perustu kirjallisen käsittelyn aikana esille tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin."

Päätöksen 2 artiklan kumoamista koskeva vaatimus

20 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valittajan osalta kumonnut päätöksen 2 artiklan ensimmäisen, toisen, kolmannen ja neljännen kohdan, lukuun ottamatta seuraavia kappaleita:

"Edellä 1 artiklassa mainittujen yritysten on välittömästi lopetettava edellä mainitut kilpailusääntöjen rikkomiset, elleivät ne ole sitä jo tehneet. Niiden on kartonkialan toiminnassaan vastedes oltava tekemättä sopimuksia ja noudatta-

matta yhdenmukaistettuja menettelytapoja, joilla voi olla sama tai samanlainen tarkoitus tai vaikutus, mukaan luettuna kaikki sellainen kaupallisten tietojen vaihto

a) jonka avulla siihen osallistuvat voivat suoraan tai epäsuorasti saada tietoja muiden tuottajien tuotannosta, myynnistä, tilauskannoista, koneiden käyttöasteista, myyntihinnoista, kustannuksista tai markkinointisuunnitelmista.

Kaikkia sellaisia yleisten tietojen vaihtoa koskevia järjestelmiä, joihin ne ovat liittyneet, kuten Fides-järjestelmää tai sen seuraajaa, on hallinnoitava siten, että sen ulkopuolelle on jätettävä tiedot, joista voidaan saada selville yksittäisten tuottajien toiminta."

Sakon kumoamista tai alentamista koskeva vaatimus

21 Valittaja on sakon kumoamista tai alentamista koskevan vaatimuksensa tueksi vedonnut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kymmeneen kanneperusteeseen, joista kolme koski perustelujen puutteellisuutta ja puolustautumisoikeuksien loukkaamista sakon laskennan osalta, sakon määrän virheellistä laskentatapaa ja sitä, että se sakon osa, joka vastaa sitä kilpailusääntöjen rikkomista, josta Prat Cartonin on katsottu olevan vastuussa, on laskettu väärin, ja perusteluvelvollisuuden rikkomista tältä osin.

Kanneperuste, joka koski perustelujen puutteellisuutta ja puolustautumisoikeuksien loukkaamista sakon laskennan osalta

22 Valittaja on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa moittinut komissiota siitä, ettei tämä ole päätöksessään maininnut soveltamiaan perusteita, jolloin valittajan on ollut mahdoton valvoa päätöksen lainmukaisuutta tehokkaasti, mikä on selvästi loukannut sen puolustautumisoikeuksia.

23 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut seuraavaa:

"341 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksittäispäätöstä koskevan perusteluvelvollisuuden tavoitteena on mahdollistaa se, että yhteisöjen tuomioistuimet voivat valvoa päätöksen laillisuutta, ja antaa sille, jota asia koskee, riittävät tiedot sen arvioimiseksi, onko päätös asianmukainen vai onko siinä mahdollisesti sellainen virhe, jonka perusteella sen pätevyys voidaan riitauttaa, kuitenkin niin, että tämän velvollisuuden laajuus riippuu kyseisen päätöksen luonteesta ja siitä asiayhteydestä, missä se on tehty (ks. mm. asia T-49/95, Van Megen Sports v. komissio, tuomio 11.12.1996, Kok. 1996, s. II-1799, 51 kohta).

342 Kun on — kuten tässä tapauksessa — kyse päätöksestä, jolla useille yrityksille määrätään sakkoja yhteisön kilpailusääntöjen rikkomisesta, perusteluvelvollisuuden laajuus on määrättävä ottaen huomioon se, että rikkomisten vakavuus on määritettävä useiden seikkojen perusteella, joihin kuuluvat erityisesti asian erityisolosuhteet, asiayhteys ja sakkojen varoittava vaikutus, mutta niistä perusteista, jotka on välttämättä otettava huomioon, ei kuitenkaan ole vahvistettu sitovaa tai tyhjentävää luetteloa (em. asia SPO ym. v. komissio, määräyksen 54 kohta).

343 Komissiolla on kunkin sakon määrää vahvistaessaan lisäksi harkintavaltaa, eikä voida katsoa, että se olisi tätä tehdessään velvollinen soveltamaan tarkkaa matemaattista kaavaa (ks. vastaavasti em. asia Martinelli v. komissio, tuomion 59 kohta).

344 Sakkojen yleisen tason määräämisessä huomioon otetut perusteet on ilmoitettu päätöksen 168 perustelukappaleessa ja yksittäisten sakkojen suuruuden määräämisessä huomioon otetut perusteet 169 perustelukappaleessa. Yksittäisten sakkojen osalta komissio on lisäksi päätöksen 170 perustelukappaleessa selvittänyt, että PWG:n kokouksiin osallistuneiden yritysten on pääsääntöisesti katsottu olleen kartellin 'johtajia' ja muiden yritysten kartellin 'rivijäseniä'. Komissio on päätöksen 171 ja 172 perustelukappaleessa todennut, että Renalle ja Storalle määrättäviä sakkoja on alennettava huomattavasti sen huomioon ottamiseksi, että ne ovat olleet aktiivisesti yhteistyössä komission kanssa, ja että kahdeksan muun yrityksen, muun muassa kantajan, sakoista voidaan tehdä suhteessa pienempi alennus, koska ne eivät ole väitetiedoksiantoon antamissaan vastauksissa kiistäneet niitä tärkeimpiä tosiasiaväitteitä, joihin komission niitä vastaan esittämät väitteet perustuivat.

345 Komissio on sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle jättämissään kirjelmissä että tämän esittämään kirjalliseen kysymykseen antamassaan vastauksessa selittänyt, että sakot on laskettu sen liikevaihdon perusteella, jonka kukin niistä yrityksistä, joille päätös on osoitettu, on vuonna 1990 saanut yhteisön kartonkimarkkinoilta. Yrityksille on siten määrätty sakkoja, joiden perustaso on 9 tai 7,5 prosenttia tästä yrityskohtaisesta liikevaihdosta sen mukaan, onko yritys ollut kartellin 'johtaja' vai muu. Komissio on lisäksi ottanut huomioon eräiden yritysten mahdollisen yhteistyöhalukkuuden komissiossa käydyssä menettelyssä. Kahden yrityksen sakkoa on tästä syystä alennettu kahdella kolmasosalla, kun taas eräiden muiden yritysten sakkoa on alennettu yhdellä kolmasosalla.

346 Komission toimittamasta taulukosta, joka sisältää yksittäisten sakkojen määrän vahvistamista koskevia tietoja, ilmenee, että vaikka sakkojen suuruutta ei ole määrätty soveltamalla pelkästään edellä mainittuja lukuja tiukan matemaattisesti, luvut on kuitenkin otettu järjestelmällisesti huomioon sakkoja laskettaessa.

347 Päätöksessä ei kuitenkaan täsmennetä, että sakot on laskettu kunkin yrityksen yhteisön kartonkimarkkinoilta vuonna 1990 saaman liikevaihdon perusteella. Perusprosentteja 9 ja 7,5, joista suurempaa käytettiin laskettaessa 'johtaja'-yrityksille määrättäviä sakkoja ja pienempää laskettaessa 'rivijäseninä' olleille yrityksille määrättäviä sakkoja, ei myöskään mainita päätöksessä. Siinä ei mainita myöskään Renalle ja Storalle sekä kahdeksalle muulle yritykselle myönnettyjen alennusten prosenttimääriä.

348 Tässä asiassa on ensinnäkin katsottava, että kun päätöksen 169—172 perustelukappaletta tulkitaan ottaen huomioon päätöksessä oleva yksityiskohtainen selvitys niistä tosiasiaväitteistä, joita päätöksen kutakin adressaattia kohtaan on esitetty, on katsottava, että näissä perustelukappaleissa on riittävä ja asiassa merkityksellinen selvitys kunkin yrityksen osalta kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden ja keston määrittämisessä huomioon otetuista arviointiperusteista (ks. vastaavasti asia T-2/89, Petrofina v. komissio, tuomio 24.10.1991, Kok. 1991, s. II-1087, 264 kohta).

349 Toiseksi on todettava, että jos silloin kun kunkin sakon suuruus määrätään ottamalla järjestelmällisesti huomioon tietyt tarkat tiedot, kuten tässä asiassa, päätöksessä mainittaisiin kaikki nämä tekijät, yritykset voisivat paremmin arvioida, onko komissio tehnyt virheitä yksittäisten sakkojen määrää vahvistaessaan ja onko kunkin yksittäisen sakon määrä perusteltu suhteessa sovellettuihin yleisiin perusteisiin. Se, että päätöksessä olisi tässä tapauksessa mainittu kyseiset tekijät eli perusteena käytetty liikevaihto, viitevuosi, käytetyt perusprosentit ja sakkojen alennusprosentit, ei olisi merkinnyt niiden yritysten, joille päätös on osoitettu, tarkan liikevaihdon sellaista implisiittistä ilmaisemista, joka olisi voinut olla perustamissopimuksen 214 artiklan rikkomista. Kuten komissio on itse korostanut, kunkin yksittäisen sakon määrä ei ollut seurausta kyseisten tekijöiden tiukan matemaattisesta soveltamisesta.

350 Komissio on sitä paitsi suullisessa käsittelyssä myöntänyt, ettei mikään olisi estänyt sitä ilmoittamasta päätöksessä niitä tekijöitä, jotka otettiin

huomioon järjestelmällisesti ja jotka ilmaistiin päätöksen tekopäivänä pidetyssä lehdistötilaisuudessa. Tältä osin on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan päätöksen perustelujen on oltava itse päätöksessä ja että komission myöhemmät selitykset voidaan ottaa huomioon vain poikkeuksellisissa olosuhteissa (ks. asia T-61/89, Dansk Pelsdyravlerforening v. komissio, tuomio 2.7.1992, Kok. 1992, s. II-1931, 131 kohta ja vastaavasti asia T-30/89, Hilti v. komissio, tuomio 12.12.1991, Kok. 1991, s. II-1439, 136 kohta).

351 Näistä toteamuksista huolimatta on todettava, että päätöksen 167—172 perustelukappaleessa sakkojen määrän vahvistamisen osalta esitetyt perustelut ovat vähintäänkin yhtä yksityiskohtaisia kuin komission aikaisemmissa, samanlaisia kilpailusääntöjen rikkomisia koskevissa päätöksissä. Vaikka perustelujen virheellisyys on viran puolesta huomioon otettava seikka, yhteisöjen tuomioistuimet eivät päätöksen antamishetkeen mennessä olleet arvostelleet sitä käytäntöä, jota komissio noudatti määräämiensä sakkojen perustelemisessa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ensimmäisen kerran vasta asiassa T-148/89, Tréfilunion vastaan komissio, 6.4.1995 antamassaan tuomiossa (Kok. 1995, s. II-1063, 142 kohta) sekä asiassa T-147/89, Société métallurgique de Normandie vastaan komissio (Kok. 1995, s. II-1057, julkaistu lyhennelmänä), ja asiassa T-151/89, Société des treillis et panneaux soudés vastaan komissio (Kok. 1995, s. II-1191, julkaistu lyhennelmänä), samana päivänä antamissaan tuomioissa korostanut olevan toivottavaa, että yritykset saisivat yksityiskohtaisesti tietää niille määrättyjen sakkojen laskentatavan, ilman että niiden olisi tämän vuoksi nostettava kanne komission päätöksestä.

352 Tästä seuraa, että kun komissio toteaa päätöksessä, että yhteisön kilpailusääntöjä on rikottu, ja määrää rikkomiseen osallistuneille yrityksille sakkoja siten, että se ottaa sakkojen määrää vahvistaessaan järjestelmällisesti huomioon tietyt perusseikat, sen on mainittava nämä seikat itse päätöksessä, jotta ne, joille päätös on osoitettu, voivat tarkastaa, onko sakkojen taso perusteltu, ja arvioida mahdollisen syrjinnän olemassaoloa.

353 Edellä 351 kohdassa mainituissa erityisissä olosuhteissa ja ottaen huomioon se, että komissio on oikeudenkäyntimenettelyssä osoittautunut halukkaaksi esittämään kaikki sakkojen laskentatapaa koskevat asiaan vaikuttavat tiedot, sitä, ettei sakkojen laskentatapaa ole päätöksessä perusteltu erikseen, ei voida tässä asiassa pitää sellaisena perusteluvelvollisuuden rikkomisena, jonka vuoksi olisi perusteltua poistaa sakot kokonaan tai osittain. Kantaja ei ole myöskään näyttänyt toteen, ettei se olisi voinut käyttää puolustautumisoikeuksiaan tehokkaasti.

354 Kanneperustetta ei siten voida hyväksyä."

Kanneperuste, joka koski sakon määrän virheellistä laskentatapaa

24 Valittaja on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa väittänyt, että komissio on sakon suuruutta määrätessään laiminlyönyt valuuttakurssien vaihteluiden vaikutusten huomioon ottamisen, sillä sekä Espanjan pesetan että Italian liiran arvo oli vuodesta 1990 laskenut huomattavasti ecuun ja Euroopan muihin valuuttoihin nähden. Valittaja on lisäksi todennut, että sellaiset tekijät, kuten valuuttakurssien muutokset, jotka eivät liity siihen kilpailusääntöjen rikkomiseen, josta seuraamus määrätään, ja joiden ei voida katsoa johtuvan kilpailusääntöjä rikkoneesta, eivät olisi saaneet vaikuttaa sakon määrään. Valittajan mukaan päätös oli myös johtanut perusteettomaan erilaiseen kohteluun, koska valuuttakurssien vaihtelut olivat täysin muuttaneet määrättyjen sakkojen väliset suhteet. Perusteettoman erilaisen kohtelun välttämiseksi ei ollut mitenkään välttämätöntä, että komissio ilmoittaa sakon määrää ecuina; valittajan mukaan komission olisi pitänyt ilmoittaa sakon määrä kansallisena valuuttana.

25 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut seuraavaa:

"392 Päätöksen 4 artiklassa määrätään, että määrätyt sakot maksetaan ecuina.

393 On todettava, ettei mikään estä komissiota ilmaisemasta sakon määrää ecuina, joka on kansalliseksi valuutaksi muunnettavissa oleva rahayksikkö. Yritysten on sitä paitsi tällöin helpompi vertailla sakkoja. Se, että ecu voidaan muuntaa kansalliseksi valuutaksi, erottaa tämän rahayksikön asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa mainitusta laskentayksiköstä, josta yhteisöjen tuomioistuin on nimenomaisesti todennut, että koska se ei ole maksuväline, sakon määrä on välttämättä ilmoitettava kansallisena valuuttana (em. yhdistetyt asiat Société anonyme générale sucrière ym. v. komissio, tuomion 15 kohta).

394 Siitä, onko komission menetelmä, jonka mukaan yritysten viiteliikevaihto muunnetaan ecuiksi saman vuoden (1990) keskimääräisellä vaihtokurssilla, lainmukainen, on todettava, ettei kantajan esittämää vastaväitettä voida hyväksyä.

395 Ensinnäkin on todettava, että komission on yleensä käytettävä yhtä ja samaa laskentamenetelmää laskiessaan sakkoja, joita yrityksille määrätään seuraamuksena samasta kilpailusääntöjen rikkomisesta (ks. em. yhdistetyt asiat Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomion 122 kohta).

396 Jotta komissio voisi verrata eri yritysten omana kansallisena valuuttanaan ilmoittamia liikevaihtoja, sen on muunnettava liikevaihdot yhdeksi ja samaksi rahayksiköksi. Koska ecun arvo määräytyy kansallisten valuut-

tojen arvon perusteella, komissio on aiheellisesti muuntanut kaikkien yritysten liikevaihdot ecuiksi.

397 Komissio on samoin aiheellisesti käyttänyt perustana viitevuoden (1990) liikevaihtoja ja muuntanut ne ecuiksi saman vuoden keskimääräisillä vaihtokursseilla. Kun komissio on ottanut huomioon kunkin yrityksen liikevaihdon viitevuodelta eli rikkomisajan viimeiseltä täydeltä vuodelta, se on voinut arvioida kunkin yrityksen kokoa ja taloudellista valtaa sekä kunkin yrityksen osalta rikkomisen laajuutta, koska näillä seikoilla on merkitystä arvioitaessa kunkin yrityksen osalta kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta (ks. em. yhdistetyt asiat Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomion 120 ja 121 kohta). Kun komissio on liikevaihtoja ecuiksi muuntaessaan käyttänyt viitevuoden keskimääräistä muuntokurssia, se on voinut välttää sen, että kilpailusääntöjen rikkomisen päättymisen jälkeen tapahtuneet valuuttakurssivaihtelut vaikuttaisivat yritysten koon ja taloudellisen vallan sekä kilpailusääntöjen rikkomisen laajuuden arviointiin kunkin osalta ja siten kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden arviointiin. Kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden arvioinnin on nimittäin perustuttava todelliseen taloudelliseen tilanteeseen, sellaisena kuin se ilmeni silloin, kun kilpailusääntöjen rikkominen tapahtui.

398 Väitettä, jonka mukaan viitevuoden liikevaihto olisi pitänyt muuntaa ecuiksi päätöksen tekopäivän vaihtokurssilla, ei näin ollen voida hyväksyä. Sellaisella sakkojen laskentamenetelmällä, jossa käytetään viitevuoden keskimääräistä vaihtokurssia, voidaan välttää ne sattumanvaraiset vaikutukset, joita aiheutuu viitevuoden ja päätöksen tekovuoden välillä kansallisten valuuttojen todellisissa arvoissa mahdollisesti tapahtuvista muutoksista, joita tässä asiassa todella on tapahtunut. Vaikka tämä menetelmä voikin johtaa siihen, että tietyn yrityksen maksettavaksi tulee määrä, joka kansallisena valuuttana ilmaistuna on nimellisarvoltaan suurempi tai pienempi kuin mitä sen maksettavaksi olisi tullut sovellettaessa päätöksen tekopäivän vaihtokurssia, tämä on vain looginen seuraus eri kansallisten valuuttojen todellisten arvojen vaihteluista.

399 On lisättävä, että monet niistä yrityksistä, joille päätös on osoitettu, omistavat kartonkitehtaita useammassa kuin yhdessä maassa (ks. päätöksen 7, 8 ja 11 perustelukappale). Lisäksi yritykset, joille päätös on osoitettu, yleensä toimivat useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa paikallisten edustajien välityksellä. Näin ollen ne harjoittavat toimintaansa useina kansallisina valuuttoina. Kantaja itse saa huomattavan osan liikevaihdostaan vientimarkkinoilta. Kun päätöksessä, kuten riidanalaisessa päätöksessä, määrätään seuraamuksia perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomisesta ja kun yritykset, joille päätös on osoitettu, yleensä toimivat useissa jäsenvaltioissa, viitevuoden liikevaihto, joka on muunnettu ecuiksi saman vuoden keskimääräisellä vaihtokurssilla, on yrityksen kaikissa eri toimintamaissa saamien liikevaihtojen summa. Tällaisessa muuntamisessa otetaan siis täydellisesti huomioon kyseisten yritysten taloudellinen tilanne viitevuonna.

400 Lopuksi on tutkittava, onko asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädetty enimmäismäärä, joka on '10 prosenttia — — edellisen tilikauden liikevaihdosta', ylittynyt viitevuoden jälkeen tapahtuneiden valuuttakurssivaihtelujen vuoksi, kuten kantaja väittää.

401 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tässä säännöksessä ilmaistu prosenttiluku viittaa kyseisen yrityksen kokonaisliikevaihtoon (ks. em. yhdistetyt asiat Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomion 119 kohta).

402 Asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu 'edellinen tilikausi' on päätöksen tekopäivää edeltävä tilikausi eli tässä tapauksessa kunkin yrityksen viimeinen ennen 13.7.1994 päättynyt täysi tilikausi.

403 Kun nämä seikat otetaan huomioon, on kantajan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen vastaukseksi antamien tietojen perusteella todettava, että jos sakon määrä muunnetaan kansalliseksi valuutaksi päätöksen julkaisemisajankohdan vaihtokurssilla, se ei ylitä 10:tä prosenttia kantajan kokonaisliikevaihdosta vuonna 1993.

404 Edellä oleva huomioon ottaen kanneperuste on hylättävä."

Kanneperuste, joka koski yhtäältä sitä, että se sakon osa, joka vastaa sitä kilpailusääntöjen rikkomista, josta Prat Cartonin katsotaan olevan vastuussa, on laskettu väärin, ja toisaalta perusteluvelvollisuuden rikkomista tältä osin

26 Valittaja on väittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että komissio on laskenut väärin sakon osan, joka vastaa sitä kilpailusääntöjen rikkomista, johon Prat Cartonin on väitetty syyllistyneen, koska komissio on käyttänyt samaa prosenttiosuutta liikevaihdosta kuin valittajan kohdalla eli 9:ää prosenttia, josta on vähennetty yksi kolmasosa sillä perusteella, että yritys oli ollut yhteistyössä asian tutkinnan aikana. Sakkoa alentaminen olisi kuitenkin ollut perusteltua sen vuoksi, että Prat Carton oli osallistunut JMC:n kokouksiin vain kesäkuusta 1990 maaliskuuhun 1991, ja sen vuoksi, ettei se ollut kuulunut kartellin "johtajiin".

27 Valittaja on myös väittänyt, että päätöksestä puuttui avoimuus ja perustelut siltä osin kuin on kyse siitä, miten se sakon osa on laskettu, joka vastaa sitä kilpailusääntöjen rikkomista, josta Prat Cartonin on katsottu olevan vastuussa.

28 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut tältä osin seuraavaa:

"409 Komission selitysten mukaan kantajalle määrätty sakko on 6 prosenttia kantajan itsensä ja Prat Cartonin vuoden 1990 yhteenlasketusta liikevaihdosta (eli kartellin 'johtajien' osalta käytetty sakkoprosentti 9, josta on vähennetty yksi kolmasosa kantajan yhteistyöhalukkuuden vuoksi). Vaikka tällaisessa tapauksessa olisikin toivottavaa, että käytettyä laskentamenetelmää olisi perusteltu päätöksessä laajemmin, kantajan perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista koskeva väite on hylättävä edellä jo mainituista syistä (ks. edellä 351—353 kohta).

410 Seuraavaksi on muistutettava (ks. edellä 250 kohta) komission näyttäneen toteen, että Prat Carton on osallistunut salaiseen hintayhteistyöhön ja seisokkeja koskeneeseen salaiseen yhteistyöhön kesäkuusta 1990 helmikuuhun 1991. Sitä vastoin on katsottu, ettei komissio ole riittävästi näyttänyt toteen, että Prat Carton olisi osallistunut markkinaosuuksia koskeneeseen salaiseen yhteistyöhön tänä samana aikana eikä myöskään että tämä olisi osallistunut johonkin niistä osatekijöistä, joista päätöksen 1 artiklassa kuvailtu rikkominen muodostuu, vuoden 1986 puolivälin ja vuoden 1990 kesäkuun välisenä aikana.

411 Kun otetaan huomioon, että Prat Carton on osallistunut vain osaan niistä osatekijöistä, joista rikkominen muodostuu, ja lyhyemmän ajan kuin mitä komissio on katsonut, kantajalle määrättyä sakkoa on alennettava.

412 Koska sakon määrän alentaminen ei ole perusteltua niiden muiden kanneperusteiden johdosta, joihin kantaja on vedonnut, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvistaa täyden harkintavaltansa nojalla sakon määräksi 14 000 000 ecua."

Valitus

29 Valittaja on valituksessaan vaatinut, että valituksenalainen tuomio on kumottava ja että asia on palautettava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo, ettei asia ole ratkaisukelpoinen; lisäksi valittaja on vaatinut, että päätös on kumottava, ja toissijaisesti, että sille määrättyä sakkoa on alennettava.

30 Valittaja on valituksensa tueksi vedonnut seuraaviin viiteen valitusperusteeseen:

— päätöksen virheellinen tulkinta sen osalta, mistä kilpailusääntöjen rikkomisesta valittajaa on tosiasiallisesti moitittu;

— yhteisön oikeuden virheellinen tulkinta ja soveltaminen siltä osin kuin sillä, että Sarrió on osallistunut tuottajien kokouksiin, on katsottu automaattisesti olevan kilpailunvastainen vaikutus; toissijaisesti sen seikan huomiotta jättäminen, ettei Sarrió ollut noudattanut kartellia; vaihtoehtoisesti kilpailusääntöjen rikkomisen virheellinen luonnehdinta;

— sakon laskentaa koskevien perustelujen puuttumisen huomiotta jättäminen ja perustelujen ja tuomiolauselman ristiriitaisuus;

— sakon laskennassa esiintyneen menetelmävirheen huomiotta jättäminen;

— tuomion perustelujen ja tuomiolauselman ristiriitaisuus sakkoon tehdyn alennuksen osalta.

Ensimmäinen valitusperuste

31 Valittajan ensimmäisen valitusperusteen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut päätöstä virheellisesti, koska se on valituksenalaisen tuomion 53 kohdassa katsonut, ettei päätöksessä väitetä, että yritykset olisivat harjoittaneet suoraan myyntihintoihin kohdistunutta yhteistoimintaa, vaan siinä väitetään niiden osallistuneen ilmoitettuja hintoja koskeneeseen kartelliin, joka johti myyntihintojen nousuun.

32 Ilmoitettuja hintoja koskevan salaisen yhteistyön ja myyntihintoja koskevan salaisen yhteistyön ero on valittajan mukaan kuitenkin erityisen tärkeä kilpailusääntöjen rikkomista tutkittaessa, kun huomioon otetaan yhdistetyissä asioissa C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 ja C-125/85—C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö ym. v. komissio, 31.3.1993 annettu tuomio (Kok. 1993, s. I-1307).

33 Koska komissio on määrännyt yhden sakon kaikista kilpailusääntöjen rikkomisista, joita on väitetty tapahtuneen, sakkoa olisi valittajan mukaan pitänyt alentaa, jos on näytetty toteen, että valittajalle on määrätty seuraamus teoista, joita se ei ole tehnyt. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sitä vastoin pysähtynyt tarkastelemaan noudatettuihin hintoihin kohdistuneen välittömän ja välillisen yhteistoiminnan eroa, eikä se ole pitänyt tarpeellisena selvittää, oliko olemassa myyntihintoja koskevaa näyttöä, eikä se näin ollen ole tutkinut, oliko kilpailusääntöjen rikkominen, johon valittaja oli syyllistynyt, todellisuudessa ollut suppeampi, kuin komissio oli väittänyt.

34 Komission mukaan valitusperuste on jätettävä tutkimatta. Vaatimus, että valituksenalainen tuomio on kumottava sillä perusteella, että siinä on todettu, että valittajan on katsottu syyllistyneen ilmoitettuja hintoja koskeneeseen kartelliin eikä myyntihintoja koskeneeseen kartelliin, kuten päätöksessä on virheellisesti

todettu, nimittäin edellyttäisi sellaista valittajan käyttäytymiseen kohdistuvaa puhdasta tosiasia-arviointia, joka ei kuulu yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan.

35 Komission oikeudenkäyntiväitettä ei voida hyväksyä. Väittäessään, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut päätöstä virheellisesti, valittaja tuo esiin sellaisen oikeudellisen kysymyksen, joka voidaan tutkia valituksen yhteydessä.

36 Asiakysymyksen osalta komissio katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut oikein päätöstä, josta ilmenee, että hintoja koskeneet sopimukset vaikuttivat niihin hintoihin, joita valittaja tosiasiallisesti peri asiakkailtaan (ks. päätöksen 101 perustelukappale ja 1 artikla sekä valituksenalaisen tuomion 56, 57 ja 60 kohta), ilman että olisi kuitenkaan ollut täysin poissuljettua, että ilmoitettujen hintojen ja noudatettujen hintojen välillä saattoi olla liiketaloudellisten tarpeiden sanelemia eroja.

37 Tältä osin on todettava, että tulkitessaan päätöstä ja arvioidessaan, kuinka laaja oli se kilpailusääntöjen rikkominen, johon valittajan väitettiin syyllistyneen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki sekä päätöksen päätösosaa että päätöksen perusteluja (ks. valituksenalaisen tuomion 51—53 kohta).

38 Tämän tutkimuksen päätteeksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on päätellyt, että kyseessä oleva kilpailusääntöjen rikkominen muodostui listahintojen vahvistamista koskeneesta salaisesta yhteistyöstä mutta että tällä yhteistyöllä pyrittiin laskutettujen hintojen korottamiseen (valituksenalaisen tuomion 53 kohta); valittaja on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen istunnossa myöntänyt tämän vaikutuksen olemassaolon (valituksenalaisen tuomion 57 kohta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 57 kohdassa todennut perustellusti seuraavaa:

"sillä, että tuottajat olivat keskenään sopineet vahvistavansa yhdenmukaiset listahinnat, ei olisi ollut mitään merkitystä, jos näillä hinnoilla ei käytännössä pitänyt olla mitään vaikutusta myyntihintoihin".

39 Valittaja ei pysty väitteillään ja perusteluillaan kyseenalaistamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmää, jonka mukaan yhteisesti sovittiin nimenomaan listahinnoista, vaikka kartellin tavoite olikin myyntihintojen yhdenmukaistaminen. Valittaja ei nimittäin ole näyttänyt toteen eikä sitä paitsi ole edes yrittänyt näyttää toteen, että valituksenalaisen tuomion perusteluissa olisi jokin ristiriitaisuus tai että tuomiossa olisi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esitetty asiakirja-aineisto huomioon ottaen jokin sellainen aineellinen virhe, jonka vuoksi valituksenalaisen tuomion perustelut olisivat virheellisiä.

40 Ensimmäinen valitusperuste on tämän vuoksi hylättävä.

Toinen valitusperuste

41 Toisessa valitusperusteessaan valittaja katsoo pääasiallisesti, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on menetellyt virheellisesti hylätessään valittajan väitteet ja perustelut, joiden mukaan valittajan osallistuminen etupäässä laillisiin päämääriin pyrkivän järjestön PG Paperboardin eri toimielinten kokouksiin ei voinut riittää todisteeksi valittajan osallistumisesta kartelliin, joka koski markkinaosuuksien pysyttämistä ja suunniteltuja tuotantoseisokkeja, joilla pyrittiin valvomaan tarjontaa.

42 Valittajan mukaan se, että yritys osallistuu kokoukseen, jolla on kilpailunvastainen tarkoitus, ei sellaisenaan ole käyttäytymistä, josta voitaisiin määrätä seuraamus, vaan komission pitää näyttää toteen, että yritys on noudattanut tällaisessa kokouksessa tehtyjä päätöksiä. Jos yritystä vaaditaan näyttämään toteen, että se on tosiasiallisesti sanoutunut irti edellä mainituista päätöksistä eli että se ei

ole hyväksynyt eikä noudattanut niitä, sille asetetaan näyttövelvollisuus, joka on mahdoton täyttää.

43 Valittaja toteaa vielä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen todetessaan valituksenalaisen tuomion 118 kohdassa seuraavaa:

" — — se, että yritys ei mukaudu siihen, mitä kokouksissa, joilla on selvästi kilpailunvastainen tarkoitus, on sovittu, ei estä sitä, etteikö yritys olisi täysin vastuussa osallistumisestaan kartelliin, jos se ei ole julkisesti sanoutunut irti siitä, mitä kokouksissa on sovittu — — . Vaikka kantajan markkinakäyttäytyminen ei olisikaan ollut sovitun mukaista, se ei siis mitenkään vaikuta sen vastuuseen perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomisesta."

44 Valittaja väittää toissijaisesti, että vaikka vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yritys on jo sen perusteella, että se on liittynyt sopimukseen, jolla on kilpailunvastainen tarkoitus, vastuussa perustamissopimuksen 85 artiklan rikkomisesta, ei kuitenkaan voida väittää, että yritystä, joka on pelkästään liittynyt sopimukseen, olisi kohdeltava samalla tavalla kuin yritystä, joka on myös noudattanut sopimusta. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole valituksenalaisen tuomion 115—118 kohdassa ottanut huomioon sitä, ettei ole kerrassaan mitään näyttöä siitä, että valittaja olisi noudattanut markkinaosuuksien vakiinnuttamista ja tarjonnan valvontaa koskevia päätöksiä, edes siinä tarkoituksessa, että tehtäisiin ero valittajalle kilpailusääntöjen rikkomisesta syntyneen vastuun ja muiden, näitä päätöksiä noudattaneiden yritysten vastuun välille.

45 Valittajan vaihtoehtoisen valitusperusteen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on menetellyt virheellisesti katsoessaan, että kilpailusääntöjen rikkominen, johon valittajan väitettiin syyllistyneen, oli kartelliin osallistuminen, vaikka valittajaa olisi voitu moittia ainoastaan tietojenvaihtoon osallistumisesta, joka on huomattavasti lievempi kilpailusääntöjen rikkomisen muoto.

46 Valittaja riitauttaa tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päättelyn, jonka mukaan kanneperuste, joka koski komission virheellistä arviointia Fidesin tietojenvaihtojärjestelmästä, oli jätettävä tutkimatta, koska se oli esitetty vasta vastauksessa (ks. valituksenalaisen tuomion 155 ja 156 kohta). Valittaja viittaa tältä osin kanteen 46 kohtaan.

47 Tältä osin on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on komission asiakirja-aineiston ja erityisesti Stora Kopparbergs Bergslags AB:n (jäljempänä Stora) ilmoitukset tutkittuaan katsonut, että komissio oli näyttänyt toteen oikein, että PWG:n kokouksiin osallistuneet olivat harjoittaneet salaista yhteistyötä sekä markkinaosuuksien osalta (valituksenalaisen tuomion 76—87 kohta) että seisokkiaikojen osalta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hylännyt vastaväitteet, joita valittaja oli esittänyt erityisesti Storan ilmoituksista (valituksenalaisen tuomion 107—113 kohta).

48 On todettava, ettei valittaja ole kyseenalaistanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmiä edellä tarkoitetun kaksinkertaisen salaisen yhteistyön olemassaolon osalta. Valittajan väitteet koskevat todellisuudessa sitä, onko se noudattanut kilpailunvastaisia päätöksiä vai ei, kuten se väittää.

49 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tältä osin todennut ensin, että komissio oli pitänyt kilpailusääntöjen rikkomisena markkinaosuuksien vakiinnuttamista ja tarjonnan valvontaa koskenutta salaista yhteistyötä eikä yhteistyön varsinaista täytäntöönpanoa ja että valittaja oli osallistunut tähän yhteistyöhön, minkä seikan toteaminen on osa tosiseikkoja koskevaa arviointia; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tämän jälkeen voinut katsoa pätevästi, että valittajan väitteet, jotka koskivat sen tosiasiallista markkinakäyttäytymistä, eivät voineet vaikuttaa siihen, oliko valittaja vastuussa perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomisesta (valituksenalaisen tuomion 118 kohdan viimeinen virke).

50 On katsottava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tavoin, että se, että yritys osallistuu kokouksiin, joilla on kilpailunvastainen tarkoitus, objektiivisesti

johtaa kartellin syntymiseen tai vahvistumiseen, ja ettei se, että yritys ei noudata näissä kokouksissa sovittua, poista sen vastuuta kartelliin osallistumisesta, ellei se ole julkisesti sanoutunut irti siitä, mitä kokouksissa on sovittu. Valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle ole esitetty näyttöä tällaisesta julkisesta irtisanoutumisesta.

51 Tämän vuoksi on katsottava sen rikkomisen osalta, josta valittajalle on määrätty seuraamus, että väitteet, joita valittaja esitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tosiasiallisesta markkinakäyttäytymisestään, olivat tehottomia, ja ettei näin ollen ole mitään syytä katsoa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi menetellyt virheellisesti, kun se jätti nämä väitteet huomiotta valittajan vastuuta arvioidessaan. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltansa nojalla todennut, missään vaiheessa ei ole väitetty, että markkinaosuuksia koskenut salainen yhteistyö olisi johtanut markkinaosuuksien täydelliseen jäädyttämiseen; toisaalta ennen vuotta 1990 ei kysynnän kasvun vuoksi ollut esiintynyt tarvetta rajoittaa tarjontaa yhteisesti sovituilla tuotantoseisokeilla, joten se, ettei Sarrió ollut vuosina 1990 ja 1991 seisauttanut tuotantoaan tilapäisesti, ei millään tavalla todista, ettei se osallistunut siihen salaiseen yhteistyöhön, josta sitä on moitittu (valituksenalaisen tuomion 117 kohta).

52 Väitteestä, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt virheen katsoessaan, että kanneperuste, jonka mukaan komissio oli arvioinut Fidesin tietojenvaihtojärjestelmää virheellisesti, oli jätettävä tutkimatta, on todettava, että — kuten komissio on tähdentänyt — kanteen 46 kohta, johon valittaja viittaa, ei koskenut komission tältä osin tekemää arviointia, vaan siinä tuotiin esiin valittajan kanta, jonka mukaan tietojenvaihdosta ja ilmoitettuja hintoja koskeneesta yhteistoiminnasta olisi pitänyt määrätä lievempi seuraamus kuin noudatettuja hintoja koskeneesta yhteistoiminnasta.

53 Edellä todetusta seuraa, että toinen valitusperuste on hylättävä.

Kolmas valitusperuste

54 Valittaja väittää kolmannessa valitusperusteessaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, koska se ei ole kumonnut päätöstä perustelujen riittämättömyyden vuoksi, vaikka se on todennut valituksenalaisen tuomion 347 kohdassa, että komissio oli jättänyt mainitsematta päätöksessään ne tekijät, jotka se oli järjestelmällisesti ottanut huomioon sakkojen suuruutta määrätessään.

55 Valittaja väittää lisäksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomionsa 350 kohdassa mainitseman vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällaiset tiedot olisi ilmoitettava itse päätöksessä, eikä komission myöhempiä selityksiä, jotka se antaa lehdistölle tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käytävässä oikeudenkäynnissä, voida ottaa huomioon kuin poikkeuksellisissa olosuhteissa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin nimenomaan todennut tässä samassa 350 kohdassa, että komissio on istunnossa myöntänyt, ettei mikään olisi estänyt sitä ilmoittamasta päätöksessä näitä tekijöitä. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei olisi saanut tässä tilanteessa ottaa huomioon sitä, "että komissio [oli] oikeudenkäyntimenettelyssä osoittautunut halukkaaksi esittämään kaikki sakkojen laskentatapaa koskevat asiaan vaikuttavat tiedot" (valituksenalaisen tuomion 353 kohta).

56 Valittaja katsoo myös, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on menetellyt virheellisesti, kun se on ottanut huomioon sen, ettei komissio ollut päätöstä tehdessään vielä tiennyt, miten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sakkojen määräämisen osalta tulkinnut EY:n perustamissopimuksen 190 artiklassa (josta on tullut EY 253 artikla) asetettuja vaatimuksia edellä mainituissa asioissa Tréfilunion vastaan komissio, Société métallurgique de Normandie vastaan komissio ja Société des treillis et panneaux soudés vastaan komissio antamissaan tuomioissa (jäljempänä betoniteräsverkkotuomiot), joihin on viitattu valituksenalaisen tuomion 351 kohdassa, sekä sen, että päätöksen perustelut olivat verrattavissa komission aikaisempien päätösten perusteluihin (valituksenalaisen tuomion 351 kohta).

57 Valittajan mukaan tämä kanta on oikeudellisesti virheellinen. Se, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vielä ollut täsmentänyt perusteluvelvollisuuden ulottuvuutta, ei tarkoita, ettei komissiolla ollut perusteluvelvollisuutta. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei myöskään voinut kehittää sääntöjä tulevaisuutta varten soveltamatta niitä välittömästi käsiteltävänään olevaan tapaukseen eikä se siis voinut pysyttää komission sellaisen päätöksen vaikutuksia, jonka perustelut se oli itse todennut riittämättömiksi.

58 Komission mukaan kolmas valitusperuste on jätettävä tutkimatta. Komissio viittaa asiassa C-219/95 P, Ferriere Nord vastaan komissio, 17.7.1997 annettuun tuomioon (Kok. 1997, s. I-4411, 31 kohta), josta ilmenee, että sen jälkeen kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on täyden harkintavaltansa perusteella ratkaissut yhteisön oikeuden rikkomisesta yrityksille määrättyjen sakkojen suuruuden, yhteisöjen tuomioistuin ei voi kohtuullisuussyistä korvata ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen harkintaa omallaan, kun se käsittelee oikeuskysymyksiä valituksen yhteydessä.

59 Komissio toteaa vielä, että sillä on sakkojen määräämisen osalta harkintavaltaa (em. asia Ferriere Nord v. komissio, tuomion 32 ja 33 kohta), jonka olemassaolo estää sen, että yritykset voisivat etukäteen tietää tarkasti, kuinka suuri sakko niille saatetaan määrätä lainvastaisesta käyttäytymisestä, jolloin yritykset ratkaisisivat pelkästään taloudellisten näkökohtien perusteella, toimivatko ne lainmukaisesti vai lainvastaisesti (ks. asia T-150/89, Martinelli v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-1165, 59 kohta).

60 Komissio väittää, että valituksenalaisen tuomion 349—353 kohta ovat turhia, koska niissä muistutetaan betoniteräsverkkotuomioiden seurauksista. Komissio katsoo lisäksi, että valittaja on tulkinnut näitä tuomioita virheellisesti. Komission käsityksen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näissä tuomioissa,

samoin kuin valituksenalaisessa tuomiossa, ilmaissut toiveensa, että käytetyn laskentamenetelmän osalta noudatettaisiin suurempaa avoimuutta. Näin tehdessään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole pitänyt avoimuuden puuttumista päätöksen perustelujen puuttumisena. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kannanotto johtuu korkeintaan hyvän hallintotavan periaatteesta, mutta tällaisen periaatteen loukkaaminen ei kuitenkaan sellaisenaan voi olla päätöksen kumoamisperuste.

61 Aluksi on tuotava esiin, mitä eri vaiheita oli päättelyssä, jota noudattaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antoi ratkaisunsa kanneperusteesta, jonka mukaan perusteluvelvollisuutta oli rikottu sakkojen laskennan osalta.

62 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 341 kohdassa viitannut ensin vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan yksittäispäätöstä koskevan perusteluvelvollisuuden tavoitteena on mahdollistaa se, että yhteisöjen tuomioistuimet voivat tutkia päätöksen laillisuuden, ja antaa sille, jota asia koskee, riittävät tiedot sen arvioimiseksi, onko päätös asianmukainen vai onko siinä mahdollisesti sellainen virhe, jonka perusteella sen pätevyys voidaan riitauttaa, kuitenkin niin, että tämän velvollisuuden laajuus riippuu kyseisen päätöksen luonteesta ja siitä asiayhteydestä, missä se on tehty (ks. ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mainitseman oikeuskäytännön lisäksi mm. asia C-22/94, Irish Farmers Association ym., tuomio 15.4.1997, Kok. 1997, s. I-1809, 39 kohta).

63 Seuraavaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 342 kohdassa, että kun on — kuten tässä tapauksessa — kyse päätöksestä, jolla useille yrityksille määrätään sakkoja yhteisön kilpailusääntöjen rikkomisesta, perusteluvelvollisuuden laajuus on määrättävä ottaen huomioon se, että rikkomisten vakavuus riippuu useista seikoista, joihin kuuluvat asian erityisolosuhteet, asiayhteys ja sakkojen varoittava vaikutus, mutta niistä perusteista, jotka on välttämättä otettava huomioon, ei kuitenkaan ole vahvistettu sitovaa tai tyhjentävää luetteloa (ks. asia C-137/95 P, SPO ym. v. komissio, määräys 25.3.1996, Kok. 1996, s. I-1611, 54 kohta).

64 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on lausunut valituksenalaisen tuomion 348 kohdassa seuraavaa:

" — — kun päätöksen 169—172 perustelukappaletta tulkitaan ottaen huomioon päätöksessä oleva yksityiskohtainen selvitys niistä tosiasiaväitteistä, joita päätöksen kutakin adressaattia kohtaan on esitetty, on katsottava, että näissä perustelukappaleissa on riittävä ja asiassa merkityksellinen selvitys kunkin yrityksen osalta kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden ja keston määrittämisessä huomioon otetuista arviointiperusteista (ks. vastaavasti asia T-2/89, Petrofina v. komissio, tuomio 24.10.1991, Kok. 1991, s. II-1087, 264 kohta)."

65 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin valituksenalaisen tuomion 349—353 kohdassa lieventänyt 348 kohdassa esitetyn toteamuksen ulottuvuutta tavalla, joka ei ole yksiselitteinen.

66 Valituksenalaisen tuomion 349 ja 350 kohdasta käy nimittäin ilmi, ettei päätökseen sisälly tarkkoja tietoja niistä seikoista, jotka komissio oli järjestelmällisesti ottanut huomioon sakkojen suuruutta määrätessään, vaikka se olisi voinut ne ilmoittaa ja vaikka niiden avulla yritykset olisivat voineet paremmin arvioida, oliko komissio tehnyt virheitä yksittäisen sakon määrää vahvistaessaan ja oliko sakon määrä perusteltu suhteessa sovellettuihin yleisiin perusteisiin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on lisäksi todennut valituksenalaisen tuomion 351 kohdassa, että betoniteräsverkkotuomioiden mukaan on toivottavaa, että yritykset saisivat yksityiskohtaisesti tietää niille määrättyjen sakkojen laskentatavan, ilman että niiden olisi tämän vuoksi nostettava kanne komission päätöksestä.

67 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 353 kohdassa lopulta katsonut, "ettei sakkojen laskentatapaa ole päätöksessä perusteltu erikseen", mikä oli perusteltua ottaen huomioon tapauksen erityiset olosuhteet

eli se, että laskentaan vaikuttaneet tekijät ilmoitettiin oikeudenkäynnin yhteydessä, ja se, että betoniteräsverkkotuomioihin sisältyvä tulkinta perustamissopimuksen 190 artiklasta oli uudenlainen.

68 Ennen kuin valittajan väitteiden pohjalta tutkitaan, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioinut oikein, mitä seurauksia perusteluvelvollisuuden noudattamisen kannalta on sillä, että laskentaan vaikuttaneista tekijöistä annetaan tieto oikeudenkäynnin yhteydessä, ja betoniteräsverkkotuomioiden uudenlaisuudella, on tarkasteltava, edellyttikö perustamissopimuksen 190 artiklassa asetetun perusteluvelvollisuuden noudattaminen, että komission oli päätöksessään niiden arviointiperusteiden lisäksi, joiden avulla se on päätellyt kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden ja keston, annettava yksityiskohtaisempi selvitys sakkojen laskentatavasta.

69 Tältä osin on todettava, että kun on kyse kanteista, joita on nostettu päätöksistä, joissa komissio on määrännyt yrityksille sakkoja kilpailusääntöjen rikkomisesta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kahdella tapaa toimivaltainen.

70 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä on yhtäältä tutkia päätösten laillisuus EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 230 artikla) nojalla. Tällöin sen on muun muassa tutkittava, onko päätöksessä noudatettu perustamissopimuksen 190 artiklassa asetettua perusteluvelvollisuutta, jonka rikkominen mahdollistaa päätöksen kumoamisen.

71 Toisaalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on toimivalta arvioida sille EY:n perustamissopimuksen 172 artiklassa (josta on tullut EY 229 artikla) ja asetuksen N:o 17 17 artiklassa annetun täyden harkintavallan nojalla, onko sakkojen suuruus asianmukainen. Tämä arviointi saattaa edellyttää sellaisten lisätietojen esittämistä ja huomioon ottamista, joita perustamissopimuksen 190 artiklassa asetettu perusteluvelvollisuus ei sinänsä edellytä mainitsemaan päätöksessä.

72 Perusteluvelvollisuuden noudattamisen valvonnasta on todettava, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan "sakon suuruutta määriteltäessä on otettava huomioon rikkomuksen vakavuuden lisäksi sen kesto".

73 Kun otetaan huomioon valituksenalaisen tuomion 341 ja 342 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö, perusteluvelvollisuudesta johtuvat aineelliset vaatimukset täyttyvät näin ollen, jos komissio ilmoittaa päätöksessään ne arviointiperusteet, joiden avulla se on määrittänyt kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden ja keston. Mikäli näitä arviointiperusteita ei ole ilmoitettu, päätöstä rasittaa perustelujen puutteellisuus.

74 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti katsonut valituksenalaisen tuomion 348 kohdassa, että komissio oli täyttänyt nämä vaatimukset. On nimittäin todettava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tavoin, että päätöksen 167—172 perustelukappaleessa ilmoitetaan ne perusteet, joita komissio oli käyttänyt sakkoja laskiessaan. Näistä 167 perustelukappale koskee nimenomaan kilpailusääntöjen rikkomisen kestoa; siihen — samoin kuin 168 perustelukappaleeseen — sisältyvät myös ne näkemykset, joihin komissio oli perustanut käsityksensä kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuudesta ja sakkojen yleisestä suuruudesta; 169 perustelukappaleessa mainitaan ne tekijät, jotka komissio oli ottanut huomioon päättäessään kullekin yritykselle määrättävästä sakosta; 170 perustelukappaleessa määritellään, mitä yrityksiä oli pidettävä kartellin "johtajina", mistä seurasi erityinen vastuu muihin yrityksiin verrattuna; 171 ja 172 perustelukappaleessa todetaan lopuksi, mikä vaikutus sakkojen suuruuteen oli sillä, että tietyt tuottajat olivat harjoittaneet yhteistyötä komission kanssa, kun se suoritti tarkastuksia tosiseikoista varmistuakseen, tai kun ne vastasivat väitetiedoksiantoon.

75 Se, että tarkempia tietoja, kuten yritysten liikevaihto tai komission käyttämät alennusprosentit, on annettu myöhemmin lehdistötilaisuudessa tai oikeudenkäynnin kuluessa, ei kyseenalaista valituksenalaisen tuomion 348 kohdassa tehtyä toteamusta. Tarkennuksilla, joita kanteen kohteena olevan päätöksen tekijä tekee ja joilla täydennetään jo sinänsä riittäviä perusteluja, ei varsinaisesti

ole merkitystä sen osalta, onko perusteluvelvollisuutta noudatettu, vaikka niistä saattaa olla hyötyä yhteisöjen tuomioistuinten suorittaessa päätöksen perustelujen sisäistä valvontaa, koska niiden avulla toimielin voi selventää päätöksen perustana olevia syitä.

76 Komissio ei tietenkään saa viedä itseltään harkintavaltaansa käyttämällä yksinomaan ja mekaanisesti laskentakaavoja. Se saa kuitenkin sisällyttää päätökseensä perusteluja, jotka ylittävät sen, mitä tämän tuomion 73 kohdassa mainitut vaatimukset edellyttävät, esimerkiksi ilmoittamalla numerotietoja, jotka ovat erityisesti tavoitellun varoittavan vaikutuksen osalta ohjanneet sen harkintavallan käyttöä sen määrätessä sakkoja useille yrityksille, jotka ovat eri lailla aktiivisesti osallistuneet kilpailusääntöjen rikkomiseen.

77 Saattaa nimittäin olla toivottavaa, että komissio käyttäisi tätä mahdollisuutta hyväkseen, jotta yritykset saisivat tietää yksityiskohtaisesti niille määrätyn sakon laskentatavan. Tämä voi yleisemmin edistää hallintotoiminnan avoimuutta ja helpottaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työtä, kun se toimii täyden harkintavaltansa nojalla, jolloin sen on kyettävä arvioimaan kanteen kohteena olevan päätöksen lainmukaisuuden lisäksi myös määrätyn sakon asianmukaisuutta. Tämä mahdollisuus ei kuitenkaan muuta perusteluvelvollisuudesta johtuvien vaatimusten ulottuvuutta, kuten komissio on korostanut.

78 Tästä seuraa, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voinut perustamissopimuksen 190 artiklaa rikkomatta katsoa valituksenalaisen tuomion 352 kohdassa, että "kun komissio — — ottaa sakkojen määrää vahvistaessaan järjestelmällisesti huomioon tietyt perusseikat, sen on mainittava nämä seikat itse päätöksessä". Vastaavasti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei myöskään olisi voinut ensin todeta valituksenalaisen tuomion 348 kohdassa, että päätökseen sisältyi "riittävä ja asiassa merkityksellinen selvitys kunkin yrityksen osalta kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden ja keston määrittämisessä huo-

mioon otetuista arviointiperusteista", ja sen jälkeen lausua valituksenalaisen tuomion 353 kohdassa, "ettei sakkojen laskentatapaa ole päätöksessä perusteltu erikseen", sillä perustelut ovat keskenään ristiriitaiset.

79 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen näin tekemä oikeudellinen virhe ei kuitenkaan ole omiaan johtamaan valituksenalaisen tuomion kumoamiseen, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä esitetyn perusteella pätevästi hylännyt kanneperusteen, joka koski perusteluvelvollisuuden rikkomista sakkojen laskennan osalta, huolimatta siitä, mitä valituksenalaisen tuomion 349—353 kohdassa on lausuttu.

80 Koska komission ei tarvinnut perusteluvelvollisuutta noudattaakseen ilmoittaa päätöksessään sakkojen laskentatapaan liittyviä numerotietoja, ei ole tarpeen tutkia valittajan väitteitä, jotka pohjautuvat tähän virheelliseen lähtökohtaan.

81 Kolmas valitusperuste on tämän vuoksi hylättävä.

Neljäs valitusperuste

82 Valittajan neljäs valitusperuste koskee perustelujen puutteellisuutta. Valittaja katsoo yhtäältä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut yksinomaan abstraktisti kanneperustetta, joka koski ecun käyttöä sakkojen suuruutta määrättäessä ja epätasa-arvoista kohtelua, jonka kohteeksi joutuivat ne yritykset, joiden kansallisen valuutan arvo laski komission sakkojen suuruutta

määrätessään käyttämän viitevuoden 1990 ja päätöksen tekovuoden 1994 välisenä aikana. Toisaalta valittaja katsoo, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole vastannut valittajan väitteeseen, joka koski komission sakon suuruutta määrätessään käyttämää menetelmää ja joka perustui siihen, että huomioon oli otettu rikkomisajan viimeisen täyden vuoden liikevaihto, joka oli muunnettu ecuiksi kyseisen vuoden keskimääräisellä vaihtokurssilla, eikä päätöksen tekovuotta edeltäneen tilikauden liikevaihtoa, johon viitataan asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa, jonka mukaan sakko voi olla enintään 10 prosenttia sen yrityksen liikevaihdosta, jolle seuraamus määrätään.

83 Valittaja toteaa vielä, että rikkomisajan viimeisen vuoden liikevaihdon käyttäminen ei etenkään valuuttakurssimuutosten johdosta takaa kaikissa olosuhteissa, että sakko on oikeassa suhteessa kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuteen ja niiden yritysten taloudelliseen valtaan, joille seuraamus määrätään.

84 Tältä osin on todettava, että valituksenalaisen tuomion 392—404 kohta koskevat nimenomaan ecun käyttöä sakkojen suuruuden määräämisessä ja sitä, onko samaan kartelliin osallistuneita yrityksiä mahdollisesti kohdeltu eri tavalla. Perustelujen puutteellisuutta koskevaa väitettä ei näin ollen voida hyväksyä.

85 Sen osalta, onko lainmukaista, että huomioon otetaan kaksi viitevuotta, joista toista käytetään sakon enimmäismäärän määrittämisessä ja toista arvioitaessa yrityksen kokoa ja taloudellista valtaa rikkomisajankohtana, on todettava yhtäältä, että enimmäismäärä, joka on asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädetty sakoille, jotka ovat suurempia kuin miljoona laskentayksikköä, ja joka on "10 prosenttia — — edellisen tilikauden liikevaihdosta", koskee päätöksen tekoajankohtaa edeltänyttä tilikautta, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuo-

mioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 402 kohdassa. On lisäksi johdonmukaista, että tätä tilikautta käytetään määritettäessä, kuinka suuri sakko kilpailusääntöjä rikkoneelle yritykselle voidaan enintään määrätä.

86 Toisaalta silloin kun arvioidaan yrityksen kokoa ja taloudellista valtaa kilpailusääntöjen rikkomisajankohtana, on väistämättä otettava huomioon kyseisen ajankohdan liikevaihto ja siis käytettävä kyseisen ajankohdan vaihtokursseja eikä niitä vaihtokursseja, joita sovelletaan sakon määräämistä koskevan päätöksen tekoajankohtana. Päinvastaisessa tapauksessa ulkoisten ja sattumanvaraisten tosiseikkojen, kuten kansallisten valuuttojen myöhempien arvonmuutosten, huomioon ottaminen vääristäisi kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneiden eri yritysten kokoa (ks. asia C-49/92 P, komissio v. Anic Partecipazioni, tuomio 8.7.1999, Kok. 1999, s. I-4125, 165 kohta).

87 Valittaja ei ole nyt esillä olevassa asiassa näyttänyt toteen, miten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut asetusta N:o 17 tai yleisiä oikeusperiaatteita, kun se ei ole kyseenalaistanut komission laskentamenetelmää, joka perustuu rikkomisajankohdan viimeisen täyden vuoden liikevaihtoon.

88 On ensinnäkin todettava, että asetuksessa N:o 17 ei kielletä käyttämästä ecua sakkoja määrättäessä. Seuraavaksi on todettava, että — kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 395—399 kohdassa — komissio oli käyttänyt yhtä ja samaa laskentamenetelmää määrätessään sakkoja yrityksille seuraamukseksi siitä, että ne olivat osallistuneet samaan kilpailusääntöjen rikkomiseen, ja tämän menetelmän ansiosta se on voinut arvioida kunkin yrityksen kokoa ja taloudellista valtaa sekä kilpailusääntöjen rikkomisen laajuutta suhteessa taloudelliseen tilanteeseen, sellaisena kuin tämä ilmeni kilpailusääntöjä rikottaessa.

89 Erityisesti rahan arvon vaihtelusta on todettava, että kyse on epävarmuustekijästä, joka saattaa tuottaa yhtä hyvin etuja kuin haittoja ja johon yritysten täytyy tavanmukaisesti varautua liiketoiminnassaan ja jonka olemassaolo ei sellaisenaan tee kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden ja rikkomisajan viimeisen

vuoden liikevaihdon perusteella lainmukaisesti määrätyn sakon suuruutta epäasianmukaiseksi. Sakon enimmäismäärä, joka määräytyy asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan mukaan päätöksen tekoajankohtaa edeltävän tilikauden liikevaihdon perusteella, on joka tapauksessa yläraja rahan arvon vaihtelusta mahdollisesti aiheutuville haitoille.

90 Neljäs valitusperuste on näin ollen hylättävä.

Viides valitusperuste

91 Viidennessä valitusperusteessaan valittaja katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on alentanut sakkoa liian vähän, kun otetaan huomioon sen toteamukset valittajan tytäryhtiön Prat Cartonin osallistumisesta kartelliin.

92 Valittaja katsoo, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on määrännyt sakon suuruudeksi 14 miljoonaa ecua ottaen huomioon korjaukset, joita se teki siltä osin kuin kysymys oli Prat Cartonin kilpailusääntöjen rikkomisen kestosta ja salaiseen yhteistyöhön osallistumisen — hyvin vähäisestä — laajuudesta, se on väistämättä käyttänyt eri laskentamenetelmää kuin komissio, jolloin kartelliin osallistuneita yrityksiä on kohdeltu eri tavalla.

93 Valittaja nimittäin toteaa, että jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi soveltanut komission laskentamenetelmää, sakon määrä olisi ollut alle 250 000 ecua, kun otetaan huomioon korjaukset, jotka koskivat Prat Cartonin osallistumista kilpailusääntöjen rikkomiseen.

94 Komissio ei kiistä sen laskentamenetelmän soveltamisesta johtuvan lisäalennuksen määrää mutta väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on sakon määräämisen osalta täysi harkintavalta.

95 Valituksenalaisen tuomion 250 kohdasta ilmenee tältä osin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että Prat Cartonin osallistuminen kilpailusääntöjen rikkomiseen oli näytetty toteen vain salaisen hintayhteistyön ja seisokkeja koskeneen salaisen yhteistyön osalta mutta ei markkinaosuuksien jäädyttämistä koskeneen salaisen yhteistyön osalta ja että rikkominen kesti vain kesäkuusta 1990 helmikuuhun 1991. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin ollen todennut seuraavaa:

"411 Kun otetaan huomioon, että Prat Carton on osallistunut vain osaan niistä osatekijöistä, joista rikkominen muodostuu, ja lyhyemmän ajan kuin mitä komissio on katsonut, kantajalle määrättyä sakkoa on alennettava.

412 Koska sakon määrän alentaminen ei ole perusteltua niiden muiden kanneperusteiden johdosta, joihin kantaja on vedonnut, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvistaa täyden harkintavaltansa nojalla sakon määräksi 14 000 000 ecua."

96 On muistutettava, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ratkaissut täyden harkintavaltansa perusteella yhteisön oikeuden rikkomisesta yrityksille määrättyjen sakkojen suuruuden, yhteisöjen tuomioistuimen asiana ei ole korvata kohtuullisuussyistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen harkintaa omallaan, kun se käsittelee oikeuskysymyksiä valituksen yhteydessä (em. asia Ferriere Nord v. komissio, tuomion 31 kohta).

97 Täyden harkintavallan käyttäminen ei kuitenkaan saa johtaa siihen, että yrityksiä, jotka ovat osallistuneet perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan

vastaiseen sopimukseen tai yhdenmukaistettuun menettelytapaan, kohdellaan eri tavalla niille määrättävien sakkojen suuruudesta päätettäessä.

98 Nyt esillä olevassa asiassa on kuitenkin kiistatonta, että komissio on määrännyt kaikkien kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneiden yritysten sakot käyttäen laskentamenetelmää, jota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole kyseenalaistanut. Jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin aikoi valittajan osalta nimenomaisesti poiketa tästä menetelmästä tai joistakin komission käyttämistä numerotiedoista, sen olisi pitänyt esittää siitä selvitys valituksenalaisessa tuomiossa.

99 Näin ollen on pidettävä toteen näytettynä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 412 kohdassa loukannut yhdenvertaisuusperiaatetta, ja viides valitusperuste on hyväksyttävä.

100 Edellä todetusta seuraa, että valitus on hyväksyttävä siltä osin kuin se koskee valituksenalaisen tuomion 412 kohtaa ja tuomiolauselman 2 kohtaa.

101 EY:n tuomioistuimen perussäännön 54 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan silloin, kun muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, yhteisöjen tuomioistuin kumoaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen. Se voi joko rat-

kaista asian lopullisesti itse, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi. Koska asia on ratkaisukelpoinen, valittajalle määrättävän sakon suuruus on ratkaistava lopullisesti.

Kumoamisvaatimus

102 Kun otetaan huomioon valituksenalaisen tuomion 282—411 kohta ja erityisesti se, että valittajan voidaan katsoa olevan vastuussa perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomisesta yhtäältä vain salaisen hintayhteistyön ja seisokkeja koskeneen salaisen yhteistyön osalta ja toisaalta vain kesäkuusta 1990 helmikuuhun 1991 ulottuvan ajan osalta, valittajalle määrätyn sakon suuruudeksi on vahvistettava 13 750 000 euroa.

Oikeudenkäyntikulut

103 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan silloin, kun valitus on perusteltu ja yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee itse riidan lopullisesti, se päättää oikeudenkäyntikuluista. Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota sovelletaan 118 artiklan nojalla valituksen käsittelyyn, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

104 Koska valittaja on suurimmaksi osaksi hävinnyt valituksensa, sen on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä korvattava komissiolle kaksi kolmasosaa sille tässä oikeusasteessa aiheutuneista kuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-334/94, Sarrió vastaan komissio, 14.5.1998 antaman tuomion tuomiolauselman 2 kohta kumotaan.**

2) **Sarrió SA:lle määrätty sakko vahvistetaan 13 750 000 euroksi.**

3) **Muilta osin valitus hylätään.**

4) **Sarrió SA:n on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle kaksi kolmasosaa sille tässä oikeusasteessa aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.**

5) **Euroopan yhteisöjen komission on vastattava yhdestä kolmasosasta sille tässä oikeusasteessa aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja.**

La Pergola Wathelet Edward

Jann Sevón

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä marraskuuta 2000.

R. Grass A. La Pergola

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja